

Titel: Til Spørgsmaalet Homonymi, [Spang-Hanssen] 029-0030

Citation: "Til Spørgsmaalet Homonymi, [Spang-Hanssen] 029-0030", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 7. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_029-shoot-wacc-1992_0005_029_Spang-Hanssen_0030_p7_bP6_TB00001.pdf (tilgået 24. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

For et og samme sprog maa imidlertid N være større end, evt. lig med n, og B større end, evt. lig med b, altsaa N-nogB-b. Heraf følger, at naar $n > B$ (dvs. n/B stor), er ogsaa $N > b$ (dvs. b/N lille). Dette vil sige, at et sprog med mange homonymitilfælde (svarer til stor n/B) skulde udvise faa synony. ler (lille b/N). Omvendt skulde mange synonymier (b/N stor) være forbundet med faa homonymier (n/B lille). Derimod vil man ud fra faa homonymier ($n/B < 1$) eller faa synonymier ($b/N < 1$) ikke kunde slutte noget om antallet af synonymier hhv. homonymi- $Q > w$ i O man vil herudfra f.eks. vente, at antallet af synonymier i ki'nesisk ijt.vM f*1 ' (talesprog) er lavt; i det hele taget vil en analyse af rodindhold i ki- nesisk være af særlig interesse p.gr.a. det ekstremt lave antal realiser- bare udtryk (B og dermed ogsaa b lille). Den forelingsstatistiske betragtning af homonymer og synonymier kan selvsagt ikke umiddelbart anvendes til afgørelse af, om vi i det enkelte tilfælde staar over for (tilfældig) homonymi eller indholdsvariation^J og analogt over for (tilfældig) synonymi eller udtryksvariation. Homonymier og synonymier er ifølge denne opfattelse karakteriseret ved, at en anden arbitrær fordeling (af udtryk hhv. indhold) end den realiserede kan med- føre deres ophør. Hen en ny arbitrær fordeling af samtlige sprogets rod- indhold hhv. -udtryk over dets realiserbare udtryk hhv. indhold er kun et tankeeksperiment, hvis konkrete resultater ikke kan forudsiges. Imidlertid udskiller variation sig fra synonymi eller homonymi! ved at udvise afvigelse fra tilfældig fordeling. Dette er mest iøjnefaldende for synonymers vedkommende som følge af, at udtryksformens elementer i modsætning til indholdsformens er kendte og fremtræder i substansel (skrif ten), En undersøgelse af de realiserede rodudtryk b fordeling over de rea- liserbare indhold viser, at to udtryk, der afviger indbyrdes ved en gan- ske bestemt fonem-(grafem-)alternation knyttes til et og samme rodindhold hyppigere end det er at vente ved tilfældig fordeling. I dansk (skriftspr cg) gælder det f.eks. alternationen o/ø (eks. tom/tam, doa/døm, bod/bød, fol/ føl) og tilstedeværelse/fraværelse af d (eks. medens/mens, moder/mor, foder/ for, fjeder/fjer). Der kan med andre ord for visse udtryksalternationer konstateres (positiv) affinitet til sammentræf i indholdet (jfr. j[) > og det synes hensigtsmæssigt at udskille disse tilfælde af fordelingsafvigelse som systematiske (jfr. 6, sidste afsnit) og betragte dem som udtryks- ariationer i modsætning til de tilfældige synonymier. Dette er i praksis 7) For indholds variat ion anvender I rnka (i Bemerkungen zur homony.iie; Ira/aux du ^ercle linguistique de Prague p«152) betegnelsen polysemi uaeu dog dej. initarisk af afgrænse dette begreb over for homonymi! ok monosemi . J